

Informatiebrief aan de Raad

056

Zaaknummer: Z/26/112240/493273
Datum: 1 juli 2026
Onderwerp: Toekomstig behoud Kasteel Oud Wassenaar

Geachte Raad,

Het college heeft op 30 juni 2026 besloten voornemens te zijn om een incidentele subsidie van € 75.000 beschikbaar te stellen aan Stichting Monumentenbezit, t.b.v. duurzame instandhouding van Kasteel Oud Wassenaar. Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over dit besluit, de achtergrond, de noodzaak en de samenhang met eerdere besluitvorming.

Aanleiding

Het rijksmonument Kasteel Oud Wassenaar is een stijlicoon van negentiende-eeuwse architectuur en heeft de status van een Top-100 rijksmonument vanwege het waardevolle interieurenssemble. Het Kasteel heeft al langere tijd te maken met leegstand, voorafgegaan door een periode van onvoldoende onderhoud, een te zwaar belastend gebruik van het rijksmonument en overlast voor de omgeving.

Op advies van de Provincie Zuid-Holland en de gemeente heeft de huidige tijdelijke bestuurder van Monumentenstichting Kasteel Oud Wassenaar in liquidatie eind 2024 Stichting Monumentenbezit vanuit haar vangnetfunctie gevraagd het tijdelijk beheer op zich te nemen. De beheerovereenkomst loopt tot 1 juli 2026. Er zijn stabiliserende maatregelen genomen en er is sprake van tijdelijke bewoning om kraak en vernieling te voorkomen. Om te komen tot een duurzame toekomst is gewerkt aan een integraal plan voor de verwerving, restauratie, herbestemming en exploitatie.

Stichting Monumentenbezit is bereid de verantwoordelijkheid voor de instandhouding op zich te nemen. Zij is voornemens het Kasteel aan te kopen, mits de financiering van het integrale plan sluitend kan worden gemaakt. De financiering van de aankoop zelf is in beginsel voorzien, maar verwerving is alleen verantwoord wanneer ook restauratie en een dekkende exploitatie geborgd zijn. Er is echter financiële steun nodig voor verwezenlijking van het integrale plan.

Maatschappelijk belang

Stichting Monumentenbezit heeft van de vereffenaar van Monumentenstichting Kasteel Oud Wassenaar in liquidatie een exclusief recht van eerste koop tot 1 juli 2026. Voor deze datum kan de stichting echter zelfstandig onvoldoende financiële middelen borgen om te restaureren én een dekkende exploitatie neer te zetten. Eigendomsoverdracht dreigt hierdoor te mislukken, waardoor het maatschappelijk belang van het monument in gevaar kan komen. Het behoud van cultureel erfgoed levert een blijvende maatschappelijke meerwaarde op door versterking van de cultuurbeleving, van de educatieve mogelijkheden en van de kwaliteit van de leefomgeving. Dit is de reden waarom betrokken Wassenaarders zich bij de stichting en de gemeente hebben gemeld. Ook zij zouden, wanneer de gemeente een bijdrage levert, financieel hun steentje willen bijdragen aan een toekomstbestendig behoud van Kasteel Oud Wassenaar. Daarnaast draagt het ook bij aan de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van het dorp en heeft het daarbij een economische meerwaarde.

Beoogde eigendomsoverdracht naar Stichting Monumentenbezit

Stichting Monumentenbezit is als landelijke POM-instelling (Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud) gespecialiseerd in het duurzaam beheren van rijksmonumenten die commercieel moeilijk exploiteerbaar zijn. Verworven monumenten blijven in beginsel structureel in eigendom. Daardoor ontstaat langdurige continuïteit in beheer en onderhoud en duurzame borging van de publieke doelstelling van monumentbehoud. Provincie en gemeente zien daarom Stichting Monumentenbezit als de meest geschikte partij voor dit monument.

Het Nationaal Restauratiefonds is bereid gevonden de financiering van het hele project mede te organiseren. Voorwaarde die Stichting Monumentenbezit daarbij stelt, is dat zowel de gemeente als de provincie een financiële bijdrage leveren. De provincie Zuid-Holland heeft, in lijn met het recent gesloten bestuursakkoord "Bestuurlijke afspraken cultureel erfgoed" tussen VNG, IPO en de minister van OC en W, de intentie kenbaar gemaakt een bedrag van € 125.000 beschikbaar te stellen. Daarnaast wordt de Stichting Monumentenbezit in de gelegenheid gesteld via de erfgoedlijn Landgoederen subsidies aan te vragen op het gebied van restauratie, verduurzaming en toegankelijkheid. Aan de gemeente Wassenaar is gevraagd in deze gezamenlijke financieringsopgave ook een bijdrage te leveren.

Financiële context

De totale projectopgave bedraagt zo'n 12 miljoen. De kosten voor de verwerving, restauratie en instandhouding worden gedragen door Stichting Monumentenbezit in samenwerking met het Nationaal Restauratiefonds, de provincie Zuid-Holland en aanvullende subsidies en bijdragen uit fondsen. Het college heeft besloten voornemens te zijn om een eenmalige subsidie van € 75.000 beschikbaar stellen als bijdrage aan deze collectieve samenwerking voor de duurzame instandhouding van Kasteel Oud Wassenaar.

Voorgesteld wordt de bijdrage te dekken uit het vrij besteedbare deel van de algemene reserve en dit te verwerken in de Najaarsnota 2026.

Voorafgaand aan de huidige bijdrage van € 75.000 heeft de gemeente eenzelfde bedrag beschikbaar gesteld voor de te nemen noodmaatregelen. Hierover is de gemeenteraad geïnformeerd door middel van raadsinformatiebrief 003 van 9 januari 2025. Dat bedrag komt terug naar de gemeente, na de levering van Kasteel Oud Wassenaar aan de Stichting Monumentenbezit.

Voor het voldoen van een aantal lopende kosten, zoals de verzekeringspremie, is daarnaast aan Monumentenstichting Kasteel Oud Wassenaar (MKOW) in 2022 door de gemeente en de provincie ieder een bedrag van € 15.913 ter beschikking gesteld. In aansluiting hierop is in 2023 een hypothecaire lening verschaft aan MKOW van € 75.000; verstrekt in twee termijnen (2023: € 33.000 en 2024 € 42.000). Tezamen met het bijgeschreven bedrag aan wettelijke rente gaat het per 1 januari 2026 om een bedrag van € 87.750. Het totale bedrag van ongeveer € 104.000 wordt volledig terugbetaald door de MKOW na verkoop van Kasteel Oud Wassenaar.

Bevoegdheid en informatie aan de raad

Vanwege de deadline van 1 juli 2026, die was gegeven door de vereffenaar aan de Stichting Monumentenbezit om definitief te besluiten over de aankoop, was uitstel van besluitvorming door het college niet mogelijk zonder de kans op eigendomsoverdracht aan Stichting Monumentenbezit te laten mislukken. Gelet op het dringende belang van een mogelijke eigendomsoverdracht naar Stichting Monumentenbezit heeft het college zich genoodzaakt gezien om gebruik te maken van haar bevoegdheid op grond van de Financiële verordening gemeente Wassenaar 2025' om de intentie uit te spreken deze incidentele uitgave van € 75.000 aan Stichting Monumentenbezit beschikbaar te willen stellen en de totale projectopgave van zo'n € 12 miljoen te doen slagen. Door samen met de provincie Zuid-Holland en het Nationaal Restauratiefonds deze financiële ondersteuning nu aan Stichting Monumentenbezit te bieden, kan de monumentale toekomst van Kasteel Oud Wassenaar voor de lange termijn worden veiliggesteld, met Stichting Monumentenbezit als beoogd nieuwe professionele eigenaar, die het behoud en de toegankelijkheid van dit rijksmonument blijvend zal garanderen.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. A.P.A. Oostermeijer,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.